

Schriftlicht

Aäron sterft, de hogepriester blijft

P. Niemeijer

Nadat ze Kades verlaten hadden, kwamen de Israëlieten, het hele volk, bij de Hor, een berg aan de grens van Edom. Daar zei de HEER tegen Mozes en Aäron: ‘Aäron zal nu met zijn voorouders verenigd worden. Hij zal het land dat ik de Israëlieten geef niet binnengaan, omdat jullie bij het water van Meriba tegen mijn bevel zijn ingegaan. Jij, Mozes, moet Aäron en zijn zoon Eleazar mee naar boven nemen, de berg op. Laat Aäron zijn priesterkleding uittrekken en laat zijn zoon Eleazar die aantrekken. Aäron zal daar sterven en met zijn voorouders verenigd worden.’ Ze gingen voor de ogen van het hele volk de berg op, zoals de HEER Mozes had opgedragen. Mozes liet Aäron zijn priesterkleding uittrekken en droeg Aärons zoon Eleazar op die aan te trekken. Daar, op de top van de berg, stierf Aäron. Daarna ging Mozes met Eleazar weer naar beneden. Toen de Israëlieten vernamen dat Aäron was gestorven, beweende heel de gemeenschap hem dertig dagen lang.

(Numeri 20:22-29)

Een sterfbed is normaal gesproken een zaak van intimiteit. Daar is vaak alleen de naaste familie bij. Maar het sterven van Aäron gaat gepaard met een publieke ceremonie. Voor het oog van het hele volk gaan Mozes en Aäron en Eleazar een berg op. Iedereen kan zien hoe de hogepriester uit zijn ambt wordt ontheven. Dan sterft hij.

De zonde van Aäron

Israël is vertrokken uit Kades. Ze zijn daar een poos geweest en er is daar het een en ander gebeurd. Mirjam is er gestorven en het volk heeft er voor de zoveelste keer tegen de HERE gemopperd over wat Hij hun had aangedaan door hen in dit barre oord te voeren.

De volgende halte is de berg Hor. Die ligt aan de grens van Edom, staat er. Maar waar liep die grens in die tijd? In Deuteronomium 10 wordt verteld dat Aäron in Mosera is gestorven. Is Mosera een streek waarin de berg Hor lag? Is Mosera het dal aan de voet van de Hor? Is Mosera een gebergte waarvan de Hor een van de toppen was? We weten het niet.

De HERE zegt tegen Mozes en Aäron: Aäron zal nu sterven. Het staat er wat plechtiger: Aäron zal nu met zijn voorouders verenigd worden. Dat is een uitdrukking die niet aangeeft dat hij bij zijn voorouders begraven wordt, want dat is Aäron niet: hij is begraven op de berg Hor. De uitdrukking wijst op een vredig en gelovig sterven: Aäron zal sterven in verbondenheid met de door God geliefde en door zijn verbond geheiligde voorouders. Tegelijk is het een aanduiding die van armoede getuigt: Aäron is bij zijn sterven niet verder gekomen dan zijn voorouders. En die zijn niet gestorven in hun eigen land. Ook Aäron niet.

Aäron sterft buiten Kanaän en is het aan Israël beloofde land niet binnengegaan. De reden is dat Mozes en Aäron bij het water van Meriba tegen het bevel van de HERE zijn ingegaan. Aäron heeft zich vaker van zijn zondige kant laten zien. Bij het gouden kalf dat hij maakte en inwijdde, tot verdriet en woede van Mozes. En later toen hij samen met Mirjam opponeerde tegen de bevoorrechte plaats van Mozes. Om die zonden is hij bestraft. Hij is ervan teruggekomen en God heeft ze hem vergeven. Bij het water van Meriba hadden Aäron en Mozes niet tegenover elkaar gestaan, maar hadden ze samen gezondigd. Wat was hun zonde? Vaak wordt gedacht dat dat hun hoogmoed was. Ik herinner het me van de kinderbijbel bij ons thuis. En als ik het catechisanten vraag, krijg ik ook vrijwel altijd als antwoord dat de

zonde van Mozes was dat hij tegen Israël zei: Zullen *wij* voor u uit deze rots water laten stromen? Dat deden niet *zij*, maar *de HERE*. Toch...?!

Maar het antwoord klopt niet! Als Mozes zegt: ‘Zullen *wij* voor u water uit de rots laten stromen’, zegt hij letterlijk wat de HERE hem heeft voorgezegd. Dat vindt u in het slot van vers 8: Neem de staf, roep de Israëlieten bijeen bij de rots; in hun bijzijn moeten jullie de rots daar bevelen water te geven; *jullie* zullen water voor hen uit de rots laten komen!

Wat was dan de zonde van Mozes en Aäron? Het was dat Mozes de rots niet *een bevel gaf*, maar er met zijn staf op *sloeg*. Twee keer zelfs. Er is weinig psychologisch inzicht voor nodig om te begrijpen dat die klappen niet voor de rots, maar voor *Israël* bestemd waren (H.M. Ohmann). Mozes maakt ze uit voor een ‘opstandig volk’ en in de klappen op de rots koelt hij zijn woede op het volk. Hij doet alsof de HERE woedend is op zijn volk.

Nu *kán* de HERE best boos zijn op zijn volk. Hij is het meer dan eens geweest. Maar dit keer niet! Uit Gods mond horen we geen verwijt richting zijn volk. Hij heeft besloten dat zijn volk water zal krijgen. Mild en zonder verwijt. Hij zal ze beschamen met zijn *genade*. Door een onverdiend geschenk. Daarin bewijst Hij dat Hij heilig is: anders dan mensen. Die meppen terug als hun onrecht wordt aangedaan. Maar Hij is God en geen mens, heilig in hun midden (Hos. 11). Hij wilde dat Mozes dat liet zien: zijn bovenmenselijke genade. Maar Mozes heeft zijn eigen drift botgevierd en Israël daarmee het zicht op de HERE ontnomen. Toen zei de HERE tegen Mozes en Aäron: Omdat jullie niet op Mij vertrouwd hebben en in het bijzijn van de Israëlieten geen ontzag hebben getoond voor mijn heiligheid, zullen jullie dit volk niet in het land brengen dat Ik het geef. Zo toonde God zijn heiligheid in zijn genade.

Het is opvallend dat het ook hier gaat om Gods heiligheid. Net als bij de dood van Nadab en Abihu aan het begin van Aärons priesterschap. Toen liet de HERE aan hen die tot Hem naderden, zijn heiligheid zien in zijn *toorn*. Hier vergrijpen Mozes en Aäron zich aan Gods heiligheid in zijn *genade*. En nu kost het *Aäron* zijn leven.

Omdat jullie tegen mijn bevel zijn ingegaan, zegt de HERE tegen Mozes en Aäron. Voor dat ‘ingegaan zijn tegen’ gebruikt de HERE een woord dat familie is van het woord dat Mozes bij Meriba het volk in het gezicht geslingerd had: opstandig volk. In de zonde die Mozes het volk verweet, waren hijzelf en Aäron gevallen! Weerspanning tegen God.

Zonder zonde

Zo eindigt het leven van Israëls eerste hogepriester. Hij sterft om zijn eigen zonde. Triest! De HERE wilde dat zijn hele volk een koninkrijk van priesters zou zijn. De eerste stap daarheen was de roeping en wijding van Aäron en zijn zonen. Maar kijk hoe het gaat met Israëls eerste hogepriester. Die sterft vanwege zijn eigen zonde. Hij staat Gods genade in de weg. Dit roept om een betere priester, hoger dan Aäron.

Die is gekomen! Onze Here Jezus Christus, de grote Hogepriester. Tegen de achtergrond van Aäron valt bij Hem op dat Hij ons in alles gelijk was, maar *op de zonde na!* Hij was heilig, schuldeloos en zuiver, van de zondaars afgescheiden (Heb. 7). Hij heeft zijn Vader onberispelijk gediend. Een volmaakt priester, een smetteloos lam.

Hij heeft Gods genade ook niet in de weg gestaan. Integendeel. Hij was er de belichaming van. Hij gaf niet af op hen die de Vader Hem gegeven had. Hij distantieerde Zich ook niet van hen. Hij dacht niet in ‘zij’ en ‘Ik’. Hij nam al onze zonden op Zich. Hij boog Zich eronder en nam ze mee het kruis op. Méér dan Aäron is Hij! *Hij* is wél geslaagd. In Hem heeft God zijn voornemen doorgezet: heel het volk een koninkrijk van priesters (1 Petr. 2). Dankzij onze grote Priester in het huis van God hebben wij allen als priesters toegang tot God (Heb. 10).

Aärons dood

Op bevel van God gaan Mozes, Aäron en Eleazar, de oudste in leven zijnde zoon van Aäron, de berg Hor op. Het lijkt wel een executie. En nog een publieke ook: boven op een berg, voor het oog van iedereen. Zoals het nu met Aäron gaat, is het later nooit weer gegaan. Deze eerste keer dat een hogepriester sterft, krijgt Israël zichtbaar onderwijs van de HERE. Ze moeten iets voor eens en voor altijd leren over het priesterschap.

Aäron gaat de berg op en weet dat zijn laatste uur geslagen heeft. Hij zal boven op de berg sterven. Eleazar gaat de berg op en voelt aan dat hij straks terugkomt zonder vader. Mozes gaat de berg op en weet dat hij voortaan zonder zijn broer en helper moet. Nog even, dan zal hij Aäron volgen. Deze dood is de voorbode van die van hemzelf. En het volk? Dat kijkt toe. Wat zal er in hen zijn omgegaan? Hoge verwachtingen hadden ze gehad. En waar liep het nu op uit? Was het eigenlijk niet hún schuld? Zij hadden Mozes en Aäron uitgedaagd!

Jaren geleden heeft Mozes Aäron als priester gewijd en bevestigd. Toen had hij Aäron zijn priestergewaad aangedaan, de gordel omgebonden, de borsttas met de twaalf stenen voor de twaalf stammen van Israël omgehangen en de tulband opgezet met de gouden rozet op de voorkant met daarop: heilig voor de HERE. Het was een groot feest geweest (Lev. 8). Nú, boven op de berg Hor, laat Mozes op bevel van God Aäron die kleding uittrekken. Alle tekenen van zijn priesterlijke waardigheid moet hij afleggen. De kleding, de gordel, de borsttas, de tulband. Aärons ambt gaat uit. Zo meteen gaat hij sterven. Hij staat daar op de Hor als ambteloos burger. In zijn ondergoed: voor het aangezicht van God! Daar stond de man die voor Israël de zondoffers bracht. De man die voor hen op grote verzoendag het allerheiligste binnenging, die voor hen bad tot God. Die namens hen de HERE diende in zijn tent. Het volk zal ademloos hebben toegekeken. Zwijgend. En intens betrokken. Hoe moest het verder?!

Aäron heeft geen definitieve verzoening kunnen brengen. Hij heeft het volk niet het beloofde land in mogen leiden. Hij mocht niet eens in het harnas sterven. Vóór hij ging sterven, moest hij zijn ambt neerleggen. Hij kon zijn ambt niet door dood en graf dragen. De dood dwong hem het af te leggen (Heb. 7). Voor iedereen en ook voor hemzelf kon duidelijk zijn: zijn ambt had niet gebracht wat de HERE ermee beoogd had. Hij kon er ook niet mee door de dood. Hij moet het afleggen vóór zijn sterven. Roemloos sterft Aäron buiten het ambt en zelfs buiten het zicht van het volk: in vers 29 moet het de Israëlieten immers verteld worden dat hij gestorven is! In zijn dood was hij al geen hogepriester en geen publieke persoonlijkheid meer. Over zijn begrafenis lezen we wel in Deuteronomium 10, maar hier niet.

Sterven en ambt

Het is een aangrijpend gebeuren, daar op de berg Hor. Israëls eerste hogepriester moet bewust afstand doen van zijn ambt. Hij kan niet sterven in zijn ambt. Ambteloos is hij in zijn dood. Juist die omstandigheid opent ons oog voor wat aan *Christus'* sterven zo bijzonder is. Eeuwen later zal Christus sterven op een andere berg, op Golgota. Door God en mensen verlaten. Volledig *naakt* hangend aan een kruis. Soldaten hebben zijn kleren verdeeld en verdobbeld. Maar Hij stierf *in functie*, in zijn ambt. Niet als priester naar de orde van Aäron. Want Hij was niet uit Levi. Hij stierf als Lam en als Hogepriester met een rechtstreekse aanstelling door God. Wat Aärons sterven niet kon en wat *wij* ook nooit zullen kunnen, dat kon zijn sterven wel: verzoening brengen voor al de zijnen. Hij droeg zijn ambt door dood en graf. In zijn graf baande Hij de weg naar nieuw en eeuwig leven. Aäron werd verenigd met zijn voorouders. Verder dan zij kwam hij niet. Maar Christus kwam wel verder dan zijn voorouders. Hij overwon de dood en stond op uit het graf. Hij ging naar zijn Vader om plaats te bereiden voor allen die met hun zonden naar Hem vluchten en in Hem geloven. Hij is méér

dan Aäron. Aäron was niet meer dan een schaduw van Hem, ja, kon niet in zijn schaduw staan! Christus heiligde ons tot priesters door het ene offer van zijn sterven.

Aärons opvolger

Aäron moet sterven. Maar de HERE laat hem niet ongetroost heengaan. Hij sterft niet op een plekje ergens achteraf, maar op een berg, pal voor het aangezicht van God en in Gods nabijheid. *Christus* stierf onder Gods vloek. *Aäron* sterft in verbondenheid met zijn voorouders. In hetzelfde geloof en met dezelfde beloften als zij. Het is Gods troost voor een man die ondanks al zijn zwakte en zonde Gods volk geleid heeft en een heerlijke dienst heeft mogen verrichten. Ondanks alles toch een van de mannen van Gods keuze. Na Aärons dood volgt geen periode vol spot en hoon in de roddelpers over zijn verdiende loon. Israël *rouwt*. Dertig dagen lang. Net zolang als ze straks bij Mozes zullen doen.

En over de voortgang van zijn werk hoeft Aäron – en hoeft ook het volk! – niet in te zitten. Israël raakt wel Aäron kwijt, maar niet zijn hogepriester! Als *Mozes* straks moet sterven, krijgt hij vóór zijn sterven nog het beloofde land te zien. *Aäron* mag vóór zijn sterven zien hoe Eleazar zijn hogepriesterlijk gewaad krijgt. Aäron moet sterven, zijn opvolger staat klaar.

Wat opvalt, is hoe de HERE waakt over de reinheid van het hogepriesterlijk gewaad. Er was in Israël één man die koste wat het kost op geen enkele wijze door contact met de dood verontreinigd mocht worden. Dat was de hogepriester. Hij mocht zelfs niet naar de begrafenissen van zijn naaste familie, volgens Leviticus 21. De hogepriester was de man die voor Israël de belofte belichaamde van het eeuwige leven dat bij God is voor ieder die gelooft.

Alles wat onder Israël in contact kwam met de dood, werd onrein en ongeschikt voor de dienst aan God. Wat opvalt bij Aärons sterven, is dat hij zijn gewaad vóór zijn sterven heeft moeten uittrekken. Zo is zijn gewaad niet verontreinigd door de dood. Je ziet de HERE bij de dood van Aäron waken over het hogepriesterschap in Israël. Nadab en Abihu werden gedood in hun priestergewaad en zo uitgedragen. Maar bij Aäron gaat het anders. Zijn kleed wordt door de dood niet gegrepen of verteerd. De dienst van het *leven* blijft in stand! Als Mozes zo meteen met Eleazar de berg afdaalt, heeft Israël *weer én nog steeds* een hogepriester!

Dat het bij Eleazar niet om een nieuwe priesterdienst gaat, maar om *voortzetting* van de dienst van Aäron, blijkt uit de eenvoudige gang van zaken op de berg. Bij de installatie van Aäron en zijn zonen was er een hele feestweek geweest vol rituelen. Dat is nu niet nodig. Alleen het hogepriesterlijk gewaad wisselt van eigenaar. En dat gewaad is hetzelfde als dat van Aäron.

Meer dan Aäron

Het is een prachtig blijk van Gods genade: er is continuïteit in de priesterdienst. De HERE laat niet los wat Hij begonnen is. Hij is trouw aan zijn plan. Maar ook hier zien we de glorie van Christus die boven Aäron uitgaat. Het was geweldig dat God aan Aäron een *opvolger* gaf. Maar Christus is een priester van een andere en hogere orde. De priesters uit het huis van Aäron volgden elkaar generaties lang op, omdat de dood hun belette priester te blijven. Maar Christus is priester zonder opvolger, omdat Hij tot in eeuwigheid blijft (Heb. 7). Hij leeft voor altijd en pleit, en kan daardoor ieder redden die door Hem als priester nadert tot God.

Hij is een heerlijke Heiland! Hij deed zijn werk op aarde in onberispelijke gehoorzaamheid aan zijn Vader. Wij kunnen en wij *hoeven* daar niks meer aan toe te voegen. Christus' dood was – anders dan die van Aäron – een dood-in-functie: verzoenend sterven. Voor al onze schuld heeft Hij betaald. Als wij voor God verschijnen moeten, zullen we niet naakt zijn, maar overkleed worden met zijn gerechtigheid. Witte kleren, gewassen in het bloed van het Lam. Zijn priesterschap is door zijn dood niet opgehouden, Hij zet het voort tot in alle eeuwigheid. Hij is niet ondergegaan in de dood en het dodenrijk. Hij pleit voor ons dag in dag uit. Dankzij Hem hebben we nu al een plaats in de hemel. En Hij voert ons allen mee door

dood en graf. Wat we zullen zijn, is ons nog niet geopenbaard. Maar we weten dat we aan Hem gelijk zullen zijn en God mogen dienen op een nieuwe aarde, als priesters, één op Eén. Aärons dood bracht dertig dagen rouw. Christus' dood brengt eeuwige vreugde! Die hier en nu al begint.